

⁶ Lee, ka nida weraa-n Sangband gwæet, bii vn ba n bii, v` radg-wu-b.

⁷ Teelba-n! Daa hoglm-n nyen! Bà kpaá nyinaa Sangband meer. Nida nn buud bii, bii nnii han lög. ⁸ Ka nida t bod fubefga, hà ba hà ta lög fubefga nn roon bii. Bii nnii kuum. Ka há bod Vohoom Buudm nn sokla bii, hà ba hà ta lög Vohoom Buudm nn roon bii. Bii nnii neerm m` bee kakehnan mii. <sup>9</sup> Tii lee, tn hém-n hómgu l` kpaá giid-t ka mi hóm na goor daa taanaa, t` sohdg t` hómgu hëbii fat. ¹⁰ Wo ln sah-t huru na t` hém hómgu lee, tn hém-n-ku baaben tia, l` gwæda n kwæen n t` teelba Krista tiiba!

Bahikaawrb n nan seenj

¹¹ N`yul gwæetntina waarhii nn ba bibiht lee. Man mà mómá, man hoda-t<sup>z</sup>. <sup>12</sup> Bá nyagla-n \*bodb gwæet bee bagl na bà weriim bayen nidba nongan. Bà hëna welee na bà kpaá bag na bà di kunyõru Krista \*dabragr kaa, <sup>13</sup> l` ba na bee mómá nn ba lee, bà kpaá tagd *bahlbii. Bà bagl na bà jahrm bayen na bà lo welee lambhee n` gbani hën. <sup>14</sup> Man lee, mà bagl na mà jahrm mayen l` bahr n t` Berm Yeesu Krista dabragr. Há dabragr hën kuum kaa, tant hën wanbëht t ka boo t` kpiira mà kaa. Maa mómá, mà ta boo mà kpiira wanbëhtii nongan. ¹⁵ Mina bà *botg-v laa, bà ba botg-v, lag tii beel daft. B` ba daft bii nnii na Sangband saa v` kit nidkwëkwëlu d` nongan. <sup>16</sup> Welee kaa, nen nen tia gwæet man bõhõ tii nen, Sangband nigigu n d` hómgu bëm n` man ka ta ba Sangband tigrü mendii jugun^z!

¹⁷ L` lög jana l` san n nongan, mà ta kpaá bag na hii safm-ma jaarj. Man ba nnafreen lee, nõddëra ba mà hën l` bahr n na man nnii Krista ñmëfheeda.

¹⁸ Mà teelba-n, t` Berm Yeesu Krista hómgu n hà nigigu bëm n` man! L` bëm welee!

6.11. Fõla da ba n hà wadii hoorta. Nnafreen wii hoda hà mómá.

6.16. Sangband tigrü mendii. Ka bá lög gwëegu gwëegu l` ka fum na Sangband *Yisraheel.

Fõla wadga han da hõd

HËFËËS TIIBA

kee

————— B` ba wadgankenán bii —————

Hëfëës da ba na Häsii kpadn kõrbermgun. D` ba goona Tirkii tantn. Fõla hõda wadgankena ka hël Häsii Krista tiiba mëmba. Kà da kpaá hël Hëfëës Krista tiiba n jah'. Hà hõda-ka ka ba sargan Roomaa kõrgun (3.1 n 4.1).

Kà kpogla ka kpelaa weriikaawrb Fõla nn tõõ kpaturi han sowlg hii bii. B` yatg kan daft bii nnii Sangband diila dn mad hee. Da hoolgu gwæet tiit nnii t` da ba fohmgan, Yeesua t hëm t` miig-t. Diilhee da mannan. Hà tag n Yeesu Krist n hëm há jugun. Welee diilheen, kpaturu mada kaalanõoogrga. Fõla gwëela n kpaturu ka tõnaa-hu n want kõd. Hù boo Krista gbanu. Gbanhuu berña ka kpaá saa. Hù ta boo haar Sangband nn mõh Krista jugun dii. Hù nawra n Krist wo fõga nn nawr n hà sid lee.

– *Hubi1^{9a} kakehnan hubi3^{9a}, Fõla higrá myenm hëb jugun, l` kõtõd na Yeesua vidra hà neerm dabragr jugun. Krista tiiba bá kpaá hëna Yuudaa tiiba kowt bee hëna tigyend n Yuudaa tiiba mómá, ka sohda hõmyengu Sangband nuhun. Krista gbuhra ninyahb dábíd n nyuhl bá da saag bee. Hà kena bà mëmbee n nigigu.*

– *L` lög hubi4<sup>9a</sup> kakehnan hubi6<sup>9a</sup>, Fõla hõhl Krista tiiba na bá mad gwæet hën tiim, ka laglg n hëm hayen nigigu Sangband nn sah-ba kuun. L` hahla-ba na bá neer neerkwëelm. Hà sahl-ba rarm ln ba na bá neer haarn lee jugun (5.21-6.9). Wadgee toglá n hoodwant ln ba na Krista tia hëm n ñmëëgb ka taaw hoodr n vohoomn wanbëht lee.*

Seeŋb

1 ¹ Man nnii Fɔɔla, Yeesu Krista *tumta. Sangband sɔkl n hɛm na mà kitg welee. Mà fooro ka seenja Sangband reba bá [ba Ĥefɛɛs ka] laglg n Yeesu Krista n ka nawr n wun bee. ² T' Sa Sangband n Berm Yeesu Krist bá si-n hɔmgu n nigiigu!

JUGU DAĤB B' BAĤR N KRIST BII

Wanhɔmt Sangband nn tag n Krista hɛn n sahm-t tii

- ³ Bá nyɔkm Sangband!
Dii nnii t' Berm Yeesu Krista Sangband,
ta dii nnii há Sa.
Ĥà tag n Yeesu Krist
n hugl t' neerm
n sangbambiimn kaawlb
*Vofoom Buudm nn sah bii mɛmbii.
- ⁴ Wii ni nnii
Sangband nn da kɔtg-t sah
ka ban koolg tant
na t' bɛm na d' reba,
tiit kpañ na bà biir t' jugun d' nɔngan.
Sangband fetg-t sɔklb weem
- ⁵ n lo na t' kitg d' bii
ka tagaa n Yeesu Krista.
Dyen d' sɔklbn nnii dn her welee.
- ⁶ Lee, tn jeenlm-n Sangband
d' nyokb dn sir-t bii kaa
ka tagaa n d' Budaaga dn sɔkla kpaalaa kee!
- ⁷ Krista ni nnii ln dahr t' juuni
n waa-t t' fubɛhii
ka tagaa n han lɔgr hayen
n vidm lee.
Welee nnii
Sangband nn ree d' hɔmgu kwɛgdm mɛnm n werii,
- ⁸ n fohl-ku t' hɛn

- ka sah-t rarm mɛnm n rarbiilm mɔmm.
- ⁹⁻¹⁰ D' hera welee na
t' miig d' kɛŋkɛŋgan diila.
Diilhee, d' da mug-fa weem dyen d' sɔklbn,
ka bo na há nan he há jugun Yeesu Krista ni,
l' saa l' mɛnguu soh.
Dn kee d' ree diilhee d' werii lee,
d' kpogl tant hɛn want n
sangbambiimn ret huryena kwɛɛn.
Wii nnii Krista.
- ¹¹ Ta wii ni nnii ln da roodg-t weem
n lo na
t' nan yuun t' kaalaja
l' magr n hii hà hɛna want mɛnt n ɲmɛɛgb
wo han sɔkla lee wii.
- ¹² Tii lee, tn nyɔkm-n Sangband d' bermt kaa
ten, ten ba na noogrba
ka lo t' daaɔgb Krista hɛn ten!
- ¹³ Ta Krista ni nnii
nii nn ta homr gobiint gwɛɛt,
Gohɔmt t' dah n' juuni tii.
Ta wii hɛn nnii nn tii,
Sangband t lo n' hɛn d' lamba.
Lambhee nnii Vofoom Buudm
dn lo na d' nan safil mii.
- ¹⁴ Vofoom Buudmii nnii
kɛgnoogrt Sangband nn sah ka figaa kugr tii,
ka hɔd na t' nan sohdg kɛgt mɛnt
l' daa rea-t bɛŋgun kpaalaa lee wen.
Tn nyɔkm-n nan Sangband d' bermt kaa!

Ĥef

Fɔɔla seenja Ĥasii Krista tiiba hɛn

¹⁵ Biilm, mà homra na n' tia Berm Yeesua hɛn ka sɔkla biiba bá ba na Sangband reba bee mɛmbee. ¹⁶ Tii kaa nnii man seenja Sangband ka kpa sa na dii hera ɲmɛɛgb, ka ta deeda n' jugun mà seenbn.

17 Mà seenja Sangband, dii nnii t` Berm Yeesu Krista Sangband. Ta dii nnii nyokb memb Sa. Mà gbaama-d na d` si-n rarbiilm ka tagaa n d`\*Vohoom Buudm, d` ree dyen d`werii-n ka bo na n` miig-d kpaalaa. 18 Mà ta gbaama-d na d` wentg n` rarm n` miig daagb In hoh-n b` kaa bii, n` ta miig keggt dn sah d` reba tii. T` ba bermt ka ta ba kwælm kpaalaa. 19 L` ta saa n` miig gemmbermt Sangband nn ree na ten tia d` jugun ten t` wayiim n` tii! Biilm, d` gemmntii, d` ree t` kwægdhii menhii n` werii 20 ka himaa Kristwu kuumn, *n kalgr-wu d` najuudu hen sangbambiimn*<sup>z</sup>. 21 Ree kan nnii Krista nn ba gemmnt ment n` huraant ment n` bermt ment n` nan jeerjlb hida há bee fee menhee jugu tia, mig goona vuugunkunan laa vuugu kú kena kuun. 22 Biilm, *Sangband lo l` memenguu Krista nakpai kwæen*<sup>z</sup>. Há kada l` menguu jugun. D` ta lo-wu na há bém na kpaturu jugu tia. 23 Kpaturhuu nnii há gbanu. Krista ni nnii dn hugl kpaalaa<sup>z</sup>, wii hugla baaben tiwu n` l` menguu.

Sangband dahf bá tia d` hen bee juuni na dn sokla-ba

2 1 Weem n` da kpiidr n` hebbefb n` fubehii kaa. 2 N` da neera fubehgan ka tagd tantntina hen neerm kaa. Welee weraa na n` da tagda hamn gemmbeht huraa. Tii beel gwelha bá vida Sangband hen bee ni.

3 T` membee, t` da ta ba welee tiibee huuga, ka neer wo tn bag lee, ka hena t` gbani n` t` diila nn hêfr-t na t` hém bii. T` welee beebii da magra na Sangband kwæwweerga lor t` hen wo nidvolbee.

4 Gwentaf, Sangband hugl n` higm nyaanb, n` ka sokla-t l` kpañ jah'. 5 Wo tn da kpiidr t` fubehii kaa lee, d` himii-t t` n` Krista. –Biilm, Sangband hómgu kaa nnii In dahf n` juuni.– 6 L` tag t` n` Yeesu Krist t` laglgn le d` himii-t kuumn n` kalgr t` n` wun sangbambiimn. 7 Hómgu dn hier-t ka tagaa n` Yeesu Krista hen kuu rea ka weraa wai hí kena n` nongan hii menhii lan nnii d` hómgu nn ba bermgu lee.

8 D` hómguu kaa nnii In dahf n` juuni ka tagaa n` gwæet hen tiim. Welee ba ren n` man. Sangband hómgun. 9 Lag n` hmæegt fatn. Lee, hii daa jahrm hayenwu yem! 10 Sangband ree-t wo tn ba lee.

1.20 Gwæetii ba Yum110^{an}.1.

1.22 Gwæetii ba Yum8^{an}.7.

1.23. Krista ni nnii dn hugl kpaalaa. Baa bà bee bà ta hom na *Huu ni nnii han ba kpaalaa*.

D` mēfra-t Yeesu Krista ni na t` neer ka hena hmæhómt dn da maantr n` lo na t` hém tii.

Sangband tagaa n` Krista hen ka lagla Yuudaa tiiba n` bá kpañ na Yuudaa tiiba bee

11 Nen, nen *kpañ na Yuudaa tiiba nen, *Yuudaa tiiba hoh-n na ban ba *bód bee l` bahr n` kowt tiit nidba nn hier bà gbani hen tii. Deedg-n hóm weem beeb nn da ba n` bii! 12 N` da ba voku n` Krista ka kpañ na \*Yisraheel<sup>z</sup> tiiban, ka ta kpañ \*tuurnt Sangband nn lo tómb mliim d` n` nidba l` huuga tiin. N` da neera tant hen ka kpañ n` Sangband, ka ta kpañ n` daagb biib felah'.

13 Nen da ba weem voku n` Yeesu Krist nen, n` n` wun n` laglgn saa n` *nyuh-wu*<sup>z</sup> gwelha ka tagaa n` han loqr hayen n` vidm lee.

14 Biilm, *wii sahl-t nigligu*. Há laglg Yuudaa tiiba ten n` bá kpañ na Yuudaa tiiba bee, t` kit tigr dyen. Há gbuhra lodga kà da rada-ba kee, há kuum t` kpii bii b` da loo rafeedt bà huuga bii membii.

15 Bii nnii Mohiisa *bahlb n` b` sentii mentii. Há kpii l` menguu, ka bo na Yuudaa tiiba n` bá kpañ na Yuudaa tiiba bee kitg tigkwæel dyen d` nawr n` wun. Han hier nnii n` daan n` nigligu. 16 Há kpiira *dabragr hen ka bo na bá membee he nid hayen, há ku gwæet bá n` Sangband l` huuga. Welee nnii han hier n` kpii rafeedt.

17 Tii lee, *há daan n` faa nen, nen da ba vokun nen n` biiba bà da nyofr bee nigligu Gohómt*. 18 Biilm, wii kaa nnii ten, mig Yuudaa tii laa lag Yuudaa tia, tn ba t` bee t` jehnt Sa Sangband nongan ka tagaa n` *Vohoom Buudyenm.

19 Tii lee, n` ta kpañ na saanba laa biiba bá manna n` rii bee. N` ta ba na Sangband tigr tiiban, ka ta ba na Sangband haar tiiban nn mi. 20 Sangband hewl-n haar dn móh dii jugun. Haarii boboga nnii \*tumtba n` *gwæet bóhóotba. L` saa Yeesu Krist nnii bobogrii tanbermr mómr.

21 Wii ni nnii haarii dabira nn kota, d` saari mad taa hóm ka bo na d` kitg Saberma habuudr. 22 N` n` Krist nn laglg nnii In jiblg-n haar móhbn na n` bewlg n` he haar Sangband nn go d` ni ka tagaa n` d` Vohoom dii.

2.12 *Yisraheel* da ba na tigr Sangband nn da kotg na d` red dii.

2.13. Nyaan vug17^u.

Hef

Sangband tomra Fɔɔl na há faam d' kpeɲkpeɲgan gwɛɛt bá kpaɲ na Yuudaa tiiba bee

3 ¹ Tii kaa nnii Fɔɔl man, man ba sargan Yeesu Krista kaa. Mà ba welee nen, nen *kpaɲ na Yuudaa tiiba nen n`kaa, ...<sup>2</sup> <sup>2</sup> ¿N`ba hom bà bɔhɔɔ ɲmɛɛɔɔb Sangband nn to-ma d` hɔmgun n`kaa bii gwɛɛt? ³ Sangband ree d` kpeɲkpeɲgan gwɛɛt n werii-ma. Tii nnii gokaalkaɲt man hɔd-n tii. <sup>4</sup> Ka n`kaal mà wadgee, n`ba n`bee n`miig lan nnii man mi Sangband kpeɲkpeɲgan gwɛɛt t`hɛl Kristwu tii lee. ⁵ Biilm, Sangband da ba ree welee gwɛɛtii n werii weem daa tiifii. Gwelɲa lee, d`tag n d`*Vofoom n ree-t n werii d`\*tumtbuudba n d`*gwɛɛt bɔhɔɔtbuudba dn lo na bá hɛm d`ɲmɛɛɔɔb bee. <sup>6</sup> Welee gwɛɛtii nnii na bá kpaɲ na Yuudaa tiiba bee lagla n Yeesu Krist ka tagaa n Gohɔmt. Bà sohda kegyent, ka ta ba na gbaɲyenu huliin, ka ta sohda Sangband nn lo na d`nan sahl bii wo bá ba na *Yuudaa tiiba bee. ⁷ Mà kitg Gohɔmtii ɲmɛɛfeeda. Sangband hera-ma welee hɔmguu ka tagaa n d`gemma. <sup>8</sup> Man la ba na Krista tiiba kaawr lee, d`hɛm-ma hɔmguu na mà bee mà faam bá kpaɲ na Yuudaa tiiba bee Krista keɔbermt gwɛɛt t`kpaɲ keɛmlb tii. <sup>9</sup> D`ta sira-ma na mà ree wiingan lan nnii dn hɛna ɲmɛɛɔɔb n d`kpeɲkpeɲgan gwɛɛt lee. Weem d`da kpeɲdra gwɛɛtii d`ni. Dii nnii want ment reeta. <sup>10</sup> D`lo kpeɲkpeɲgan gwɛɛtii wiingan, ka bo na gemmnt n bermt t`ba sangbambiimn tii tag n kpaturu t`bee t`miig Sangband rarbiilmn beebii mempii.

¹¹ Welee hera l`jugun l`magr wo dn manna ka lo na d`ba d`he lee. T`Berm Yeesu Krist n nnii dn her welee. <sup>12</sup> Wo tn tia Krista hɛn t`n wun t`lagl lee, l`sira-t nan huru na t`bee t`nyuh Sangband ka kpaɲ nigaa. ¹³ Má ka gbaama-n nan na n`daa bɔriim ɲmeenm kunyɔɲu man ju n`kaa kuu kaa. Kuu sahl-n hidr.

Fɔɔla lil Sangband jowm Hásii Krista tiiba hɛn

¹⁴ Tii kaa nnii man gbaɲnta dind Sa Sangband nɔngan, ¹⁵ na dii beel na sangbambiimn n tant hɛn dahii menii Sa. ¹⁶ Mà jowaa-d na wo dn hugl n nyɔkbermb gemmnt lee, d`saa d`*Vofoom hafɲg n`kwɛɛwa geraɲ', <sup>17</sup> na Krista bɛm n`ni gwɛɛt hɛn tiimn ka bo na n`baɲ rugi, n`bi sɔkɲn. ¹⁸ Lee wen lee, n`n sangbantibee membee,

3.1 Fɔɔla gitg hà diila n san n fɛl-ha vug14^{un}.

n`bee n`miig lan nnii Krista sɔkɲn nn ba bermb, ka vok n yad n kilnt lee. ¹⁹ Ln la ba na b`yata bii nida nn ba hà bee hà miig bii lee, n`ba n`miig-b biilm, n`hugl n Sangband beeb kpaalaa.

²⁰ Sangband ba n gemmnt na d`he l`yatg kpaalaa bii tn gbaama laa tn diila bii. D`hɛna welee ka tagaa n gemmnt t`hɛna ɲmɛɛɔɔb t`ni tii. <sup>21</sup> Dii heɲl n nyɔkb kpaturun n Yeesu Krista ni, wai menii kakeɲnaan. L`bɛm welee!

KPATURKWɛɛLU NEERM

Krista tiiba hɛna yena Krista ni

4 ¹ Man, man ba sargan Berma kaa man, mà hagla-n nan na n`neer l`magr wo Sangband nn hoh-n lee. ² Bɛm-n bulaa, ka ba heee, ka ju kwɛɛwr, ka ta log taa beɲgu ka saɲ taa! Hɛm-n welee n sɔkɲl! ³ Nakm-n n`ni ka nawr n taa ka tagaa n \*Vofoom Buudm! Mii nawla-n n taa ka loɔ nigiiigu n`huuga. ⁴ T`membee, t`lagla n hɛm gbanu huyen. Vofoom myenm ta beeln. Ta welee nnii daaɔb Sangband nn hoh-n b`kaa bii nn ta ba byenb.

⁵ Berm hayenɲa beeln. Gwɛɛt hɛn tiim ba myen. Sangband *nyaalm huurb ba byen. ⁶ Sangband dyend beeln, dii nnii nidba memba Sa. D`mada bá membee d`kwɛɛn ka hɛna ɲmɛɛɔɔb ka tagaa n ban, ka ta neer bà ni.

⁷ Gwentaf, t`ni baaben tia soɲdg hɔmgɲu kuugu kù magr wo Krista nn sir-wu lee.

⁸ Biilm, Sangband *Wadbuudga bɔhɔɔ na, *hà kotg n faaga lig lig, wú n han da mɔgr bee, n hɛm nidba hɔmgɲu².*

⁹ ¿Hà kotg n faaga lig lig kɔtɔd nnii na laa? L`weraa na hà da hohntn kakeɲnan tant hɛn². ¹⁰ Há hohntn wii, yenwii nnii há kotg sangbambiimn na hà fiid want ment.

¹¹ Wii *hera nidba hɔmgɲu*, n saa na biiba bɛm na *tumtba, volba ba na *gwɛɛt bɔhɔɔtba, biiba ba na Gohɔmt fantba, volba ba na

4.8. Gwɛɛtii ba Yum68^{ɲan}.19.

4.9 *Hà da hohntn kakeɲnan tant hɛn*. Baa bà bee bà ta hom na *Hà da hohnt kakeɲnan tant kwɛɛn kwɛɛn*.

Hef

kpaturu kpafaatba, biiba ta ba na weriitba. ¹² Hã herã welee ka bo na l' hahlg sangbantiibee membee, bã bẽm keliigu ka hẽna d' hmeẽgb l' moh Krista gbanu.

¹³ Welee lee, t' laglg t' membee t' bẽm n gwẽet hẽn tiim yenm, ka ta mi Sangband Budaaga yenm. Lee, t' kitg nidmomba, t' berj t' voh Krista beeb kpaalaa. ¹⁴ Lee wen lee, t' ta kpañ t' bẽm wo buluumii ban hogla hi ligwa wo ham nn tohd nyaam wada hã ligwa n kpiirgu lee. T' ta kpaã kee t' tagd gokaat weriitba. Bã hogla nidba ka loola-ba titmgan.

¹⁵ Yanta ka t' bohoo gobiint n soklbii, t' berjẽm kaalai meniin ka vohda hã ba na jugu wii. Wii nii Krista.

¹⁶ Wii kaa nii gbanu huliihii menhii nn togr n taa hom, hu toghee menhee hahr ka bo na hu huliihii menhii hẽm hi hmeẽgb hom, gbanhuu berja ka ked n nongan soklbn.

L' ba na t' lagii beeb

¹⁷ Kpay-n nan gwẽet man gbaama-n ka figr Berma hidrn tii! Daa ta neer-n wo bã kpaã seenja Sangband bee! Bã neera ka tagd bã diila hã kpaã toã bii. ¹⁸ Bã rarm haawn. Bã kpañ n neerkwẽelm Sangband nn sah d' tigr mii. Bã juhahrm kaa nii ban kpaã mi Sangband nn gbaama na bã neer lee. ¹⁹ Jiwfi kpañ-ba felah'. Bã log bayen ka loola nakakeet hmeẽgt ment hẽbn.

²⁰ Nen lee, lag Krista gwẽet nn sohdg tii nii. ²¹ ¿ Ndee n' kewlg Krista gwẽetn? ¿ Lag hã gwẽet nii ban werii-n? ¿ T' kpaã ba na gobiint gwẽet t' hẽl Yeesuwu tii nii? ²² ¿ N' weem neerm da kpaã hogla ka kohla-n? Ln ba welee lee, gwid-n-m nan kaawr, ²³ n' lagii n' kwẽewa n' diila kpaalaa! ²⁴ Neer-n ka boo nidkwẽelba Sangband nn mẽhr bee! Lee wen lee, n' neerm bẽm sobb ka ba buudm. Gobiint roona nii.

²⁵ Tii nii man gbaama nan na t' gwid gokaat kaawr, l' saa t' bohoo taa gobiint gwẽet. T' membee, ¿ t' ba laglg n hẽm gbanu huyenhu hulii?

²⁶ Ka hii t he kwẽewweerga, hã daa loo fubehgan! L' daa saa na muunu loo kwẽewweergee nyi ba hã ni, ²⁷ ka bo na Kunida daa yuuh kaalanja hã kwẽewrn!

4.26. Gwẽetii ba Yum4^{9a}.5.

²⁸ Hã baaw wii saa bab! Hã hẽm hmeẽgb n hayen n hã gemmnt na hã bee hã yuuh b' gbaama-wu bii, hã ta bee hã togr hii hã ba haluugan wii!

²⁹ Gobeht tiit daa rom n' noon! Bohoom-n gohomt n jah na l' bee l' togr volba na bã berjẽm, l' ta saa biiba bã kewla-n bee way!

³⁰ Daa loom-n *Vohoom Buudm figmn, l' kotod na mii nii lamba Sangband nn her n' jugun fee! Biilm, Vohoom Buudm weraa na goor diir Sangband nan rea-n bẽhgun kpaalaa.

³¹ Daa la deer-n bẽhgu ban her-n kuu! Daa hẽm-n kwẽewweerga! N' ni daa bidgm! Daa kodrm-n! Daa ta suum-n taa! Mad-n riyen n bẽhgu mengu hẽb! ³² Lee, bẽm-n hom ka yu taa figm, ka waa taa wo Sangband nn tag n Krist n waa-n lee!

Neerm m' magr n Kristwu mii

Hef

5 ¹ Wo nn ba na Sangband bii d' sokla-n lee, tagd-n nan n' Sa nakpanja! ² Neer-n ka hugl n soklb wo Krista, l' kotod na hã sokl-t le n logm hayen n to n hmet n ta vidm hayen t' kaa! Hã *vitii ruhu magra n Sangband.

³ Wo nn ba na Sangband reba lee, l' kpañ na yaruub neerm n nakakeet neerm miim, n nomvuurhu bẽm n' huuga! Ln ta kpañ na n' sogiim welee gwẽetii felah'. ⁴ L' ta kpañ hom na laalaagwẽet n joojoogwẽet n nakakeet gwẽet rom n' noon. Yanta l' ba na n' seejẽm Sangband na dii herã hmeẽgb. ⁵ Miim-n hom tintntina! Hii hã yarwa laa, hã hẽna nakakeet hmeẽgb laa, hã ba butoogu wii nan kpaã yuuhja kegt tiit Kristwu n Sangband bã huraantn. Butoogu nii boga tinjan doorm.

⁶ Hii daa la hogl-n n goyemret tiit! Tii saa Sangband kwẽewweerga luur bã kpaã vala-d bee hẽn. ⁷ Daa laglgm-n welee nidbee hẽn! ⁸ Weem, n' da neera ka ba nyeetn. Gwelja lee, n' kitg wiingan reba n' n Berm n' laglgm kaa. Tii lee, neer-n nan wo wiingan bii! ⁹ Biilm, wiinga nn roon bii ba hom, ka ba sobb, ka ba gobiint. ¹⁰ Wo nn ba na wiingan bii lee, nakm-n n' ni na n' miigiim Berma nn sokla bii!

¹¹ Nida nn hẽna nyeetn bii kpaã too bii. Daa la nyohr-n welee hmeẽgtii! Yanta l' ba na n' room-t. ¹² Bã reb hẽna nyeetn bii ba jiwfi, b' gwẽet bohoo momb ta sah jiwfi. ¹³ Ka l' ree welee hmeẽgtii mentii wiingan, bã hel n miig-t kpelah'. ¹⁴ Biilm, bii b' ror wiingan bii ba wiinga. Tii kaa nii ban bohoo na:

*Ven, ven go ven,
himtg!
Vidg kpiirmba huuga!
L` saa Krista wiidg-v hã wiinga.*

¹⁵ Loom-n nomb hom n` neerm jugun! Daa neer-n joojoont dela! Neer-n wo rarm tiiba! <sup>16</sup> Neer-n ka wayaa n huru Sangband nn sah-n huu na t` ba gobefan!

¹⁷ Tii kaa nnii ln kpañ na n` neer wo biiba bà kpa mi bii bee. Yanta l` ba na n` neer ka bag na n` miig bii Berma nn bag bii.

¹⁸ Daa la kuum-n daam na dakuuŋa hena nida neer yofh! Lee, bagm-n na *Vohoom Buudm huglm-n! ¹⁹ Lee wen lee, n` bee n` doolgm taa kwεwa ka yuuma *Wadbuudgan yumii n nyokb yumii n nan ta yumbuudii Vohoom Buudm nn lɔɔ n` noon hii. Yuum-n yumii ka jeerla Bermwu n n` kwεwa mena! ²⁰ Seeijm-n Sa Sangband baa laawen na wii hera ηmεεgb, want ment kaa, t` Berm Yeesu Krista hidrn!

Fɔla sahl yaala tiiba rarm

²¹ Valgm-n taa vol wo vola l` bahr n valgm nn ba n Krist mii!

²² Fɔgba-n, hohlgm-n nyen n` sidba kwεen wo nn hohla nyenwu Berma kwεen lee! ²³ Biilm, sida ba na hã foga berm wo Krista nn ba na kpaturu berm lee. Krist nnii kpaturu jugu tia, huu nnii hã gbanu. Wii dahl hũ jugu. ²⁴ Wo kpaturu nn hohla huyen Krista kwεen lee, ta welee nnii ln ba na foga hohlgm hayenwu hã sida kwεen l` mengun.

²⁵ Sidba nen lee, soklm-n n` fɔgba wo Krista nn sokla kpaturu lee! Hã sokl-hu le n logm hã neerm n vidm hũ kaa, ²⁶ ka bo na hũ bεm buudu, ka ta ba *kel kel ka tag n nyaalm n hã gwεt. ²⁷ Hã hera welee na kpaturhuu bεm yagah hã nongan, ka kpañ nakakeet, ka ba bεerm, ka ba buudu, tiit kpañ na bá biir hũ hen. ²⁸ Ta welee nnii ln ba na sidba nen, n` logm n` fɔgba wo nyen n` momba. Hii hã sokla hã fɔg wii sokla hayen hã mɔma. <sup>29</sup> Biilm, hii kpañ rii ka kpa sokla hayen hã gbanu. Yanta hã doowa ka manyaa-hu wo Krista nn hena hã kpaturu lee. <sup>30</sup> ¿Lag t` membee nnii Krista gbanu hulii? ³¹ *Wadbuudga bɔfɔɔ na: *Tii kaa nnii ln ba na daawa riir n hayen, hã saa hã sawu n hã nya, wú n hã fɔg bá neer taa man, bà rehdrbee bewlg nid hayen.* ³² Welee gwεetii

ba gobiint, ka ta ba kilmgu. Mà rea ka bɔfɔɔ na t` hela Kristwu n kpaturu. <sup>33</sup> T` ta hela nen n` momba. Tii kaa nnii ln ba na sid baaben tia soklm hayen hã fɔg wo fan sokla hayen hã mɔm lee. L` saa, foga ta valgm hã sida.

Fɔla sahl bii n hí reba rarm

6 ¹ Kaaba-n, valgm-n n` reba wo Berma nn bag lee! B` mag na n` hem bii nnii. <sup>2-3</sup> *Valg v` sawu n v` nya!* Bahlnoogrb Saberma nn to b` ba n b` fat bii nnii. Fatii nnii *na v` bεm hom, v` neerm hiidg tant hen!*

⁴ Samba nen lee, daa hem-n n` bii ni bida n nn ka bo na n` neerm daa riir-hi loogu! Gwentah lee, weriim-n-hi rarm ka manyaa ka lɔɔ-hi hurhomu jugun wo Saberma nn bag lee!

Fɔla sahl yuummba n bà bermba rarm

Hef

⁵ Yuummba nen lee, buurjm-n ka ta sol n` bermba bá ba tantntina hen bee n n` kwεwr mend wo l` biir na Krist nnii nn vala! Defirm-n bá nongan! <sup>6</sup> Daa buurjm-n-ba bá wen jehr n` jugun n jah na l` hem nidba hom! Hem-n l` menguu n kwεwhoma ka mi na n` ba na Krista yuummban! Sangband nn bag bii nnii. <sup>7</sup> ηmεεgt n` ret hena tii, hem-n-t n soklb wo l` biir na n` hena-t Berma, lag na nidba! ⁸ N` miil hom na yuum laa nid hã ba hayen hã bolmrn wii nan sohda fat Saberma man l` magr n ηmεεgb fan her bii!

⁹ Yuummba bermba nen lee, mad-n n` yuummba hom ka kpa hena-ba talmt! Deer-n na n` ba na Berm hayenha hehl-n! Wii beel sangbambiimn. Hã kpa lɔɔ raarb nidba huuga.

Fɔla weraa Krista tiiba ln ba na bà tam Saatanwu hoodr lee

¹⁰ Mà gokaawrt nnii na n` hahlgm nyen Berma man n hã gemnbermt. <sup>11</sup> Jad-n Sangband hoodwant dn sah-n tii mentii ka bo na n` hahlg nyen n` \*Kunida rarmii menmii, <sup>12</sup> l` kɔtɔd na t` kpa taaw hoodr n nidba. Gwentah lee, t` taawa hoodr n gemmnt n huraant n bermt t` ba nyeetn tantntina jugun tii, n nan t` ba sangbambiimn tii.

¹³ Tii kaa nnii man gbaama-n na n` jad Sangband hoodwant ment, ka bo na n` da n` bee n` hafr gobefan ka di l` menguu jugun.

¹⁴ Tii lee, hafr-n nan hom ka log gobiint wo damr nn boow n`

sariin dii! Bɛm-n sɔbb Sangband nɔngan! Welee beebii bɛm na n` hooddimgu nnii! <sup>15</sup> Bɛm-n keliigu na n` fanm nigiiigu Gohɔmt! Welee boo nagagt nn fidr n` nakpain tii. <sup>16</sup> Lɔg-n gwɛet hɛn tiim wo bii b` ba b` tɔrg-n na n` tɔgdrn Kunida rahm fiimi bii! ¹⁷ Ta lɔg-n n` jugu dahb wo hoodheer! N` lɔg Sangband gwɛet wo hoodjuuga *Vohoom Buudm nn sah kee.

¹⁸ Seejɛm-n ka gbaama Sangband bii nn halwa bii mɛmbii ka tagaa n Vohoom Buudm! Hɛm-n welee ka kpaasaa, ka ba saw ka ked n nɔngan, ka ta seena sangbantiiba mɛmba jugun!

¹⁹ Ta seejɛm-n mɔ jugun na mɔ wen ba mɔ yahdgm mɔ noor, Sangband loom mɔ noon gwɛet ln ba na mɔ biir tii, ka bo na mɔ reem kɛɛkɛhgan gwɛet t` hel Gohɔmt tii ka kpaɛ fobɛhgu. ²⁰ Krista tomra-ma na mɔ bɔhɔɔm Gohɔmt. Tii kaa nnii man ba sargan. Seejɛm-n na mɔ bɔhɔɔm-t wo ln gbaama lee ka ba mɔ sɔklbn!

Seenkaawrb

²¹ Mɔ bagl na nii ta miig man hɛna bii n nan man ba b` ni bii. T` teelhɔm Tisiika ba hɔ biir-n l` menguu. Hɔ ba na Berma ηmɛɛheedhɔmn. <sup>22</sup> Mɔ ta tamna-wu n` man na hɔ biir-n t` gwɛet, hɔ haflg n` kwɛɛwa.

²³ Sa Sangband n Berm Yeesu Krist bɔ si t` teelbee mɛmbɛe nigiiigu n sɔklb n gwɛet hɛn tiim! <sup>24</sup> Biiba bɔ sɔkla t` Berm Yeesu Krist n sɔklb b` kpaasaa dihaa bii beɛ mɛmbɛe, Sangband hɔmgu bɛm bɔ man!

Tawdwu n hɔ hoodwant

Fɔla wadga han da hɔd
FILIIFI TIIBA
kee

————— B` ba wadgankenan bii —————

Fɔla hɔda wadgankena Filiifi Krista tiiba. Filiifi nnii Hɛrɔɔf kɔnoogrgu Fɔla kan da faa Gohɔmt. Ree nnii han da koolg kpaturu (Tumtba ηmɛɛgt 16. 12-40). Kɔrguu da ba Masedonii kpadn, goona Grɛɛs tantr. Bina halanfa n hɔ kaan, hɔ hoorm Filiifi tiiba sɔklb wadgankena ka ba sargan. Hɔ da hɔda-ka ka seena-ba want ban sir-wu tii kaa. Lee wen, hɔ da ba kunyɔɔn kpaalaa. Hɔ da ta bagl na hɔ si-ba ηmɛɛnm na bɔ nawr n Krist ka kpaasaa na gokaat tiit jib bɔ kpaturun.

- Hubi^{19a}, vug^{1u} kakehnan vug^{11un}, Fɔla weraa Filiifi kpaturu tiiba na hɔ ba nyaaɔbn hɔ wen diila bɔ ret.
- Hubi^{19a}, vug^{12u} kakehnan vug^{26un}, hɔ bɔhɔɔ-ba han ba lee. Han kpaasaa mi b` ba b` getg hɔ jugun bii n nɔngan lee, wu n Krist bɔ laglgm t` ka sah-wu daaɔb kpaalaa.
- Hubi^{19a}, vug^{27u} kakehnan hubi^{29a} vug^{18un}, hɔ gbaama Filiifi tiibee na bɔ mad gwɛet hɛn tiim l` bu, ka bag na humb bɛm bɔ huuga, bɔ hohla bayen taa kwɛɛn, ka tora taa n Vohoom m` rɛna Yeesu Krista ni mii.
- Hubi^{29a}, vug^{19u} kakehnan vug^{30un}, hɔ tuuma Hɛfafɔɔditwu n hɔ ηmɛɛheedtuur Timoteewu Filiifi tiiba man, na bɔ kpat bɔ mad tuurnt t` ba wu n ban bɔ huuga tii ka daag na hɔ nan mɔɔɔg-ba nyaanb.
- Hubi^{39a}, vug^{1u} kakehnan hubi^{49a} vug^{1un}, hɔ venaa Filiifi tiiba nabiir na bɔ mug bayen n biiba bɔ gɔntra Gohɔmt mɔmt beɛ, ka gbaama-ba na bɔ tagd hɔ nakpaɛa ka bag Krista tiit neerm nn togla n bii. Bii nnii na v` bɛm wo Yeesu Krista.
- Hubi^{49a}, vug^{2u} kakehnan vug^{23un}, hɔ togla n ηmɛɛnm sahɔ jugu jugu n seenɔ. Hɔ ta seena-ba na bɔ hera ηmɛɛɔb n sahɔ-wu want.